

10. Boží zákon – Desatero (První 3 přikázání)

Od atomů k hvězdám je všechno podřízeno zákonům. Lidé, kolektivně i individuálně, ať chtějí nebo nechtějí, jsou podřízeni celé řadě zákonů. Zákony jsou všude; jsou nepostradatelné. V celém vesmíru neexistuje místo, kde by zákon neplatil.

My však zde nebudeme studovat zákony matematické, fyzické či psychologické. Chceme mluvit o zákoně, který je základem mravního zákonodárství všech národů, který je předmětem obdivu všech lidí a zvláště těch, kteří se obírají právy. Je to zákon, jehož zachovávání je a zůstane "conditio sine qua non" štěstí národů i jednotlivců. Je to Dekalog - Desatero přikázání Božích.

Dekalog je jedinečná charta v dějinách náboženství. Nebyla nikdy dostatečně nahrazena žádným jiným náboženským a lidským zákonodárstvím. Desatero je základní a věčný zákon vesmíru.

Tento zákon dal Bůh Adamovi a Evě, kteří jej měli předat svým potomkům. Patriarchům byl znám tento morální zákon. O Abrahamovi se praví: "Uposlechl Abraham hlasu mého a ostříhal nařízení mých, přikázání mých, ustanovení mých a zákonů mých." 1 Moj 26,5

1. Slavnostně proklamované Desatero 2 Moj 20,1-17

Bůh se rozhodl sdělit svůj zákon formou výraznou a trvalou. Chtěl jej slavnostně prohlásit v přítomnosti mnoha svědků a při nezapomenutelném projevu své moci. K této proklamaci došlo na hoře Sinaj v přítomnosti celého národa izraelského, na poušti, kdy byl lid vzdálen od ostatních národů. Mojžíš vydal o tom svědectví slovy: "Tato slova mluvil Hospodin k celému vašemu shromáždění na hoře zprostředku ohně, oblaku a mrákoty mocným hlasem a víc nepřipojil. Napsal je na dvě kamenné desky a dal je mně." 5 Moj 5,22

Text sestávající z deseti výroků byl napsán na dvou kamenných deskách Božím prstem, což ukazuje jeho vysokou důležitost.

2 Moj 31.18 Tento zákon převyšuje starodávné i současné zákony, zvláště kodex Chammurapiho (z doby kolem r. 2 000 př. Kr.).

2. Desatero je vyjádřením Boží myšlenky, Božího srdce.

Je to obraz charakteru Boha, jenž je dokonalou spravedlností. Bůh je jeho autorem, čímž je tento zákon uchráněn lidských slabostí a omylů. Je odrazem všech Božích přívlastků.

a) Zákon Boží je svatý, protože Bůh je svatý. "Protož svatí buďte, neboť já jsem svatý." 3Moj 11,451“

b) Je také dokonalý a spravedlivý Žalm 19,8.9; 5Moj 4,8 - jako Bůh.

c) Je neměnný a věčný. Mat 5,17.181 Bůh je takový. Mal 3,6: Jakub 1,17

Tento zákon ukazuje na vztahy, které mají existovat mezi Stvořitelem a stvořenými bytostmi, mezi člověkem a jeho bližním. Je základem našich náboženských povinností a našich sociálních závazků; je to prvořadý element stability, bezpečnosti a pokroku. Zrušit jej by znamenalo zničit tyto nepostradatelné vztahy, chtít zničit charakter samého Boha a jeho díla, což je naprosto nemožné.

3. Skrze Desatero poznáváme svůj hřích."Skrze zákon poznání hřicha. Římanům 3,20: 7,7

a) Písmo podává takovouto definici hřichu: "Hřích jest přestoupení zákona." 1Jan 3.4

b) "Zákon svobody" je zrcadlem, ve kterém poznáváme své hříchy a nedostatky. Jak 1,22-25

I. PRVNÍ PŘIKÁZÁNÍ: NEBUDEŠ MÍTI BOHŮ JINÝCH PŘEDE MNOU 2 Moj 20,2.3

Tak jako Desatero je souhrnem Písma, je první přikázání souhrnem Desatera.

1. Hospodin se zde představuje jako historický Bůh, který vyvedl svůj lid z egyptského otroctví. Není to pomyslná bytost. Izrael jej mohl poznat v různých zkušenostech. Tento Bůh zasahoval do jejich dějin. On je zárukou svatosti, dokonalosti, spravedlnosti, neměnnosti i věčnosti tohoto zákona.

a) V novozákonním smyslu Ježíš Kristus nás vyvedl z otroctví hřichu a přeje si, abychom už nepřestupovali jeho zákon, ale abychom v něm měli zalíbení jako on. Žalm 40.9

2. Věříme v jednoho Boha a jen jeho uctíváme

a) Stručné krédo Izraele bylo toto: "Slyš, Izraeli, Hospodin Bůh náš, Hospodin jeden jest!" 5 Moj 6,4

b) První přikázání nás učí, že tohoto jediného Boha musíme milovat z celého srdce, ze vsí duše i síly. verš 5 Otcové měli učit své děti celému zákonu, ale zvláště tomuto přikázání, když zasedli doma s rodinou, u stolu, když vstávali ráno a večer se ukládali k odpočinku, když šli s nimi cestou a pozorovali krásy Boží přírody. Ze všeho měli brát pro své potomky naučení o jediném Bohu - Stvořiteli, který je plný lásky. verš 7

c) I my křesťané věříme v jednoho Boha. Je "jeden Pán, jedna víra, jeden křest." Je "jeden Bůh a Otec všech, kterýž jest nade všechno a skrze všechno i ve všech vás." Ef 4,5.6 Věříme v jednoho v Trojjediného Boha, kde Otec, Syn i Duch svatý jsou jedno. V tomto jménu jsme pokřtěni. Mat 28.19 Další texty ve vztahu k Trojici: 2 Kor 13,13; 1 Kor 12,4-6

Pravý Izrael věřil nejen v Boha Otce-Stvořitele, ale i v trpícího Mesiáše (Iz 53) a v Ducha Božího, jímž byli také naplnění proroci. (Trinitární náznaky ve Starém zákoně: Iz 6,3; 4 Moj 6,23-27)

3. První přikázání odsuzuje polytheismus.

a) Po pádu do hřichu mnozí "sloužili raději stvoření nežli Stvořiteli". Řím 1,25 Byli pak "mnozí bohové a mnozí páni".

1 Kor 8,5 Modloslužebný kult bohů byl namnoze spojen s nemravnými praxemi.

b) Řekové prý uctívali 30 000 bohů. Babyloňané "chválili bohy zlaté a stříbrné, měděné, železné, dřevěné a kamenné". Dan 5,4 Bohové egyptští byli nespočitatelní. Římané měli tolik bohů, že postavili Pantheon, chrám zasvěcený všem bohům. V Indii a Číně jsou statisíce bohů. Polytheismus je náboženství většiny obyvatel země, kteří takto přestupují první Boží přikázání.

c) Víra v jednoho Boha - monotheismus - je základem náboženství Starého i Nového zákona. Polytheismus je hrubým porušením tohoto náboženství a je kultem sloužícím moci zla. Proto jej Písmo přímo odsuzuje. Není možno sloužit dvěma pánům! Mat 6,24 Všemohoucí Bůh nemůže tolerovat rivaly a konkurenty. Místní pohanská božstva, apotheosy lidského génia nebo zbožštěné síly přírody - to všechno jsou falešní bohové. Každé uctívání, které nemá za předmět jediného pravého

Boha, je adresováno satanu, knížeti a bohu tohoto světa. Apoštol Pavel praví zcela jasně, že nemůžeme "pít kalicha Páně i kalicha ďáblů, být účastníci stolu Páně i stolů ďáblů". 1 Kor 10,20.21

4. Kdo miluje někoho nebo něco více než Boha, přestupuje první přikázání.

a) Kdo miluje otce, matku, syna či dceru více než Krista, není ho hoden. Mat 10.37 Mnozí rodiče si učinili bohem své děti, zasvětili jim svůj život, slouží jim a poslouchají je. Některé děti jsou hýčkány a veškerou pozornost strhávají na sebe.

b) Každý, kdo miluje kteroukoli stvořenou bytost více než Stvořitele, je přestupníkem prvního přikázání. Kdo je ochoten opustit Krista a jeho pravdu jen proto, aby měl pokoj s manželkou nebo manželem či dětmi, kteří odporují pravdě, není ho hoden. Mat 10.34.

II. DRUHÉ PŘIKÁZÁNÍ": NEUČINÍŠ SOBĚ RYTINY - NEBUDEŠ SE JIM KLANĚTI ANI JICH CTÍTI !

2 Moj 20,4-6

Druhé přikázání je v úzkém vztahu k prvnímu. První mluví o tom, kdo je pravý Bůh; druhé, jak jej máme uctívat. Druhé není opakováním prvního, jak se někteří domnívají. První přikázání ukazuje pravý předmět uctívání, druhé pravý způsob uctívání. První zakazuje falešné bohy, druhé zakazuje falešné formy bohoslužby. První pojednává o koncepci Boha, druhé o vnějších činech při bohoslužbě. Nesmíme ji konat skrze modly a obrazy. Nezapomeňme, že zákaz - negace - vždy zahrnuje klad – pozitiv.

1. "Bůh jako duchovní bytost může být uctíván jen v duchu a v pravdě." Jan 4.24

a) Zákaz tělesného klanění se viditelným bohům a modlám svědčí na druhé straně o protikladu, o duchovní bohoslužbě neviditelnému Bohu. Duchovní věci se musejí duchovně rozsuzovat. 1 Kor 2.14 Nahradit neviditelného Stvořitele viditelným obrazem je tak bláznivé jako chtít nahradit světlo slunce světlem svíce.

b) Klaněním se hmotě pohan duchem uctívá svá božstva. Nejosvícenější pohané tvrdili, že oni neuctívají modlu nebo obraz samotný, ale bytost nebo sílu, kterou představují.

"Nepovažujeme hmotu mosazi, stříbra nebo jiných věcí, z nichž jsou sochy zhotoveny, za bohy samotné nebo za svatá božstva, ale v těchto materiálech se klaníme bohům a ctíme bohy, které svatý úkon přivádí a způsobuje, aby přebývali v obrazech, zhotovených umělcem,"

Arnobius v díle "Proti pohanům", 6. kniha, 9. a 17. kapitola: "Viditelné a hmatatelné obrazy jsou jakoby těla bohů, v nichž přebývají někteří duchové, kteří byli pozváni, aby v nich bydleli; oni mají moc způsobit škodu nebo splnit přání těch, kteří jim vzdávají božskou čest a slouží jim." Hermes Trismegistus citován Augustinem v díle "civitas Dei" , 8. kniha, 23 kap. Podobný postoj ovšem zaujímají i někteří křesťané, kteří uctívají sochy a obrazy Krista, Marie, andělů a svatých. Tvrdí totiž, že se nemodlí k samotným obrazům , ale k těm, které představují.

c) Písmo nezná kult mariánský. Jediným naším prostředníkem je Ježíš Kristus. 1 Tim 2.5; Mar 3.31-35 Andělé ani apoštolově nedovolili, aby se jim lidé klaněli a uctívali je. Zj 19.10: Sk 10.25.26: 14.11-15

d) 2. přikázání zakazuje zhotovování obrazů za účelem modlářským. Ve starozákonní velesvatyni byli cherubíni z čistého zlata, v oponě svatyně byly vetkány postavy cherubínů. 2 Moj 25,18-20 ;

26,1 V chrámě Šalomounově podobně: 1 Král 6,29 V paláci Šalomounově byla znázornění lvů, volů a cherubínů. 1 Král 7,29 2. přikázání tedy dává možnost uměleckého vyjádření, pokud se toto nezvrhne v kult.

2. Kult soch a obrazů je ve skutečnosti kult mrtvých a zbožštělých mužů a žen. Sochy a obrazy většinou znázorňují mrtvé hrdiny, předky a svaté. "Bohové - to byly duše lidí, kteří byli později uctívání svým potomstvem pro své mimořádné ctnosti." Faber: "Původ pohanské modloslužby", sv. II., str. 224.227.

Cicero řekl: "Ti, kteří začali s pohanskými mystérii, musejí vědět, že uctívali lidské duše, odešlé z jejich těl do nebe, a že celé nebe je jimi naplněno." Biskup Cumberland v díle "Tully and Tusculam Questions", str. 349.

3. Tento kult mrtvých je v podstatě kultem d'áblů. Jelikož "mrtví nevědí nic a nemají účast na tom, co se děje pod sluncem" (Kaz 9,5.6), domnělí duchové mrtvých jsou duchové d'ábelští - démoni. Mojžíš zakázal oběti d'áblum.

3 Moi 17.7 Pavel praví, že to, co pohané obětují, obětují dáblům. 1 Kor 10.20 Odpadlí Izraelité obětovali někdy i své děti modlářským stvůrám. Žalm 106.36-38

4. V 2. přikázání Bůh zvětšuje tresty na přestupníky tohoto přikázání a požehnání na zachovávatele. 2 Moj 20.5b.6

a) Není to nějaký libovolný výnos. Je to neměnitelný a věčný zákon dědičnosti, že hříchy a chyby rodičů se

přenášejí na děti. Takový je zákon života a je bláhové chtít zpochybňovat jeho spravedlnost. Pravdivé je staré přísloví: "Ti, kteří činí kompromis s hříchem, zotročují děti svých dětí." Je známým vědeckým zákonem a vědeckou skutečností, že rysy a tendence rodičů se přenášejí na potomstvo. Hříchy dětí byly většinou také hříchy rodičů, prarodičů a praprarodičů. Toto přikázání nepraví, že Bůh zahubí děti za hříchy rodičů, neboť "syn neponese nepravosti otcovy". Ez 18.20 Každý hříšník zahyne za svůj vlastní hřích. Jer 31,30 Děti jsou vinny hříchem, jestliže jdou dobrovolně ve zlých šlépějích svých předků. Hřích je nakažlivý. V tomto přikázání je to zvláště hřích modloslužebnictví, který ovlivňuje další generace.

b) Odměna poslušnosti se vztahuje na "tisíce generací". Nejen hřích, ale i ctnost a dobrota jsou "nakažlivé". Zatímco neposlušnost sestupuje do třetí a čtvrté generace, požehnané výsledky poslušnosti se projeví na tisících generací. 5 Moj 13 "Třetí a čtvrtá generace" označuje hranici Božího hněvu, ale "tisíce generací" ukazují, že Boží láska a milosrdenství jsou neomezené.

5. Druhé přikázání se týká i moderní modloslužby.

a) Věřící jsou chrámem živého Boha. Nemají mít nic společného s modlami. 2 Kor 6,16

b) Zvláštním druhem modloslužby je pantheismus a uctívání lidského díla. Iz 2,8 viz kult bohyně "Rozumu" ve francouzské revoluci. Také ritualismus (obřadnictví) je nebiblickým kultem.

c) Sem patří i modloslužba vlastnímu "Já". 2 Tim 3.1.2a místo Písma mluví ve 4. verši o lidech, kteří milují více rozkoše než Boha. Tit 3.3 praví, že "slouží žádostem a rozličným rozkoším". Tato modloslužba se projevuje ve vyhledávání neslušných zábav a úpadkové hudby, která neplní původní vznešené poslání, ale strhává k vášním.

d) Milióny lidí slouží bohu chuti ve velkolepém kultu. Fil 3,18.19 se zmiňuje o těch, "jejichž bohem je břicho". Ti, kteří neznají nic jiného než jíst a pít proti biblickým zdravotním zásadám, obětují tím denně na ďábově oltáři. Milióny obětují též na oltáři alkoholu a nikotinu v milionech kultických stánků.

e) Kult Venuše, bohyně smyslnosti, je další formou modloslužby.

f) Existuje i kult nestřídme a neskromné módy, které se obětuje často i zdraví člověka a pro její finanční náročnost i štěstí rodin. 1 Tim 2,9

g) Také mamon může být předmětem uctívání. Mat 6,24 Dle Ef 5,5 a Kol 3,5 i lakomec je modloslužebník. Ne peníze, ale "milování peněz je kořenem všeho zlého". 1 Tim 6,10 Trpělivý Job, ač byl bohatý, nikdy nepěstoval kult zlata. Job 31,24.25

III. TŘETÍ PŘIKÁZÁNÍ: NEVEZMEŠ JMÉNA HOSPODINA BOHA SVÉHO NADARMO! 2 Moj 20,7

Třetí přikázání zdůrazňuje svatost Božího jména. Vznešenost Boží je znázorněna ohněm, k němuž se máme přibližovat "s vážností a uctivostí". Žid 12,28.29; 2 Moj 3,5

1. V Božím jménu se zjevuje Boží charakter.

a) Jméno a charakter jsou neoddělitelné. Pravíme-li, že někdo má dobré jméno, myslíme tím zároveň, že má dobrý charakter. Mojžíš si přál vidět slávu Boží, Bůh mu sdělil své jméno i svůj milosrdný a laskavý charakter. 2 Moj 33,18.19; 34,5-8

b) Jméno dítěte v Izraeli vyjadřovalo zkušenost, modlitbu, slib rodičů nebo charakter dítěte. Boží jméno je totožné s Bohem samým. Pán Ježíš zjevil jméno Otcovo lidem. Jan 17,6

2. "Svaté a důstojné je jeho jméno!" Žalm 111,9

V Písmu je na 250 jmen, titulů a symbolů Boha a jeho díla.

a) Ani při modlitbě nemáme Boží jméno zbytečně často vyslovovat. Mat 6,7

b) Prosba v Otčenáši "Posvět' se jméno tvé" znamená, že máme mít v úctě Boží jméno a posvěcovat je nejen slovem, ale i životem. V celé modlitbě je nebeský Otec pouze jednou osloven.

3. Třetí přikázání varuje před neúctou k Božímu jménu.

a) Profánnost není nikdy znamením inteligence. Je-li považována za humor, pak je to humor velmi nízkého stupně.

b) Žádný slušný člověk nespojuje jméno své matky, otce, ženy, bratra, sestry, dítěte s něčím ponižujícím a nedůstojným.

c) Kdo respektuje Boží jméno, vyslovuje je vždy zřetelně, vážně; kdykoli se o Božích věcech zmiňuje, nečiní tak bezmyšlenkovitě, ale vědomě a uctivě.

4. Křivá přísaha je hrozným zneuctěním Božího jména 3 Moj 19,12; 5 Moj 6,13

a) Bůh potvrzuje své slovo přísahou skrze sebe samého, protože není nikoho vyššího, skrze nějž by mohl přísahat. Andělé potvrzují svá poselství slavnostní přísahou na Boha Stvořitele. (Iz 45,23; Žid 6,13; Zj 10,5-7)

b) Křivá přísaha je urážkou Boha.

c) Slova Pána Ježíše u Mat 5,33-37 znamenají, že nemáme přísahat zbytečně, ale mluvit vždy jasně pravdu. Je-li však křesťan slavnostně vyzván, aby bylo spravedlnosti učiněno zadost, má tak učinit. Pán Ježíš kladně reagoval na takovou výzvu. Mat 26,63.64

5. Třetí přikázání zakazuje také neúctu k Božímu slovu. "Zvelebil jsi nade všechno jméno své a slovo své!" Žalm 138,2

a) Účelem Písma a plánu spasení je zjevit člověku jméno a charakter Boží. Veškeré žertování v souvislosti s výroky Písma je druhem neúcty k Božímu jménu.

b) Také kázání Božího slova je příliš vážné a slavnostní, než abychom je spojovali s "cizím ohněm" komičnosti a směšnosti.

c) Nedůstojné chování při pobožnosti je druhem neúcty k Božímu jménu.

6. Toto přikázání zakazuje také každou formální bohoslužbu. Mat 15,7-9

7. Je spojeno s hrozbou trestu. 2 Moj 20,7

Mnozí se dívají na projev neúcty k Božímu jménu jako na méně důležitou věc, ale výrok "nenechá Hospodin bez pomsty toho, kdo by bral jméno jeho nadarmo" nás má přesvědčit, že tento přestupek nezůstane nepotrestán. - Bůh však je ochoten odpustit každému, kdo činí pokání z přestoupení 3. přikázání.

Závěr: První tři přikázání nás upozorňují na to, že Hospodin je Stvořitelem a historickým Bohem, který vyvedl Izraele z Egypta. Je hoden správné bohoslužby "v duchu a v pravdě" a jeho jméno je svaté, hodné veškeré úcty.